

Ключові слова: електронне резидентство, ID-карти, процедура оформлення електронного посвідчення, система X-Road, системи «Трембіта» і «Дія».

Ключевые слова: электронное резидентство, ID-карты, процедура оформления электронного удостоверения, система X-Road, системы «Трембита» и «Дия».

Keywords: e-Residency, ID-cards, electronic certificate, the X-Road system, the «Trembita» and «Diya» systems.

Левківська Ярослава Вікторівна

Національний університет «Одеська юридична академія»
аспірантка кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права

НАПРЯМИ СУЧАСНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ КРИМІНОЛОГІЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ТА ПОПЕРЕДЖЕННЯ ШАХРАЙСТВА, ЩО ВЧИНЯЄТЬСЯ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Практично безмежні можливості глобальної мережі Інтернет у сфері передачі та обробки інформації, що забезпечують комунікацію в різних формах, вчинення фінансових операцій, торгівлі та інше, з одного боку, роблять мережу Інтернет найсприятливішим середовищем для розвитку суспільних відносин, з іншого боку, це тягне за собою виникнення такого негативного явища, як інтернет-злочинність. Міжнародна організація Group-IB, що досліджує стан комп'ютерної злочинності на пострадянському просторі, зазначає, що фінансові збитки світового ринку через комп'ютерні злочини за минулий рік перевищили 7 млрд доларів США, а доходи злочинців із СНД складають 2,5 млрд доларів, тобто «комп'ютерні» злочинці країн СНД контролюють більш ніж третину світового ринку кіберзлочинності [1]. Зареєстрований масив кримінальних правопорушень у аналізованій сфері свідчить про їх суттєве зростання за останні роки і має такі показники: у 2013 році було обліковано 595 кримінальних правопорушення, у 2014 році – 443, у 2015 році – 598, у 2016 році – 865, у 2017 році – 2573, у 2018 році – 2301 [2].

Водночас з усієї сукупності кримінальних правопорушень, що вчиняються з використанням мережі Інтернет, частка шахрайств становить 58% [3, с. 3]. Такий високий відсоток зумовлений розвитком технологій у сфері комп'ютеризації та постійним розширенням сфери застосування комп'ютерної техніки. Поряд з цим, проблема поширення шахрайства в мережі Інтернет особливо актуалізується сьогодні, адже багато сфер в умовах карантину перейшли в онлайн. Тому успішність запобігання таким кримінальним правопорушенням, їх викриття та притягнення винних осіб до відповідальності наразі є дуже важливим, як для кожної людини так і для держави в цілому.

Проведенням наукових досліджень окремих аспектів кримінологічної характеристики та попередження шахрайства, що вчиняється в мережі Інтернет займаються такі вчені, як Д. С. Азаров, Ю. М. Батурин, П. Д. Біленчук, А. С. Білоусов, І. Г. Богатирьов, В. М. Бутузов, А. Г. Волевоз, В. Д. Гавловський, О. В. Демешко, Д. О. Зиков, М. В. Карчевський, А. А. Комаров, С. А. Кузьміна, В. Д. Ларичев, А. К. Лебедев, О. В. Лисодєд, О. В. Мазоліна, К. В. Манжула, В. М. Машкова, С. С. Мірошніченко, А. В. Микитчик, Ю. М. Онищенко, П. І. Орлова, С. О. Орлов, Н. А. Савінова, О. В. Смаглюк, Л. В. Сорока, К. В. Тітуніна, С. С. Чернявський, В. І. Шакун, С. В. Шапочка, В. П. Шеломенцев, О. М. Юрченко та інші.

Слід зауважити, що починаючи з 2000-х років суттєво збільшується кількість досліджень кримінальних правопорушень в сфері ІТ-технологій.

На рівні дисертаційних робіт окремі аспекти зазначеної проблематики вивчалися М. В. Карчевським «Кримінальна відповідальність за незаконне втручання в роботу електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж (аналіз складу злочину)» (2003 р.), «Кримінально-правова охорона інформаційної безпеки України» (2013 р.), О. Е. Радутним «Кримінальна відповідальність за незаконне збирання, використання та розголошення відомостей, що становлять комерційну таємницю» (2002 р.), Н. А. Розенфельд

«Кримінально-правова характеристика незаконного втручання в роботу електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж» (2003 р.), М. В. Плугатир «Імплементція Україною міжнародно-правових зобов'язань щодо відповідальності за злочини у сфері комп'ютерної інформації» (2010 р.), Н. А. Савінова «Кримінально-правова політика забезпечення розвитку інформаційного суспільства в Україні» (2013 р.), С. В. Шапочки «Запобігання шахрайству, що вчиняється з використанням комп'ютерних мереж» (2018 р.), Ричка Д. О. «Особливості кримінально-правової кваліфікації злочинів у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку» (2019 р.).

В. О. Голубєв у 2003 році опублікував монографію «Інформаційна безпека: проблеми боротьби з кіберзлочинами». У 2005 році вийшов науково-практичний коментар за редакцією А. А. Музики та Д. С. Азарова «Законодавство України про кримінальну відповідальність за «комп'ютерні» злочини: науково-практичний коментар і шляхи вдосконалення», а згодом монографія Д. С. Азаров «Злочини у сфері комп'ютерної інформації (кримінально-правове дослідження)» (2007 р.). У 2016 році М. О. Кравцова та О. М. Литвинов випустили монографію «Запобігання кіберзлочинності в Україні». З останніх наукових праць можна виокремити навчально-практичний посібник «Протидія злочинам у сфері використання інформаційних технологій» за редакцією М. В. Карчевського 2019 року.

Водночас при всій значущості цих та інших наукових напрацювань, враховуючи постійний розвиток інформаційних технологій, створення численних інформаційних систем, розробка більш досконалих технічних пристроїв, а також динаміку поширення Інтернет-шахрайства, на сьогодні, назріла необхідність проведення комплексного дослідження кримінологічної характеристики та попередження шахрайства, що вчиняється

в мережі Інтернет. Тому напрямками наших наступних наукових розвідок стануть різні аспекти зазначеної теми.

Список використаних джерел:

1. Основные услуги и тарифы на рынке киберпреступности в странах СНГ. URL: <http://www.interface.ru>.
2. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення по державі: офіційний сайт Генеральної прокуратури України URL: https://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=104402
3. Комаров А. А. Криминологические аспекты мошенничества в глобальной сети Интернет: дис. на соискание ученой степени канд. юрид. наук: спец. 12. 00. 08. Саратов, 2011. 262 с.

Ключові слова: шахрайство, шахрайство в мережі Інтернет, попередження шахрайства.

Ключевые слова: мошенничество, мошенничество в сети Интернет, предупреждение мошенничества.

Keywords: fraud, Internet fraud, fraud prevention.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Дикий О. В.

Флюнт Мар'яна Орестівна

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірантка кафедри криминології та кримінально-виконавчого права

КІБЕРЗЛОЧИН ТА КІБЕРЗЛОЧИННІСТЬ У КРИМІНОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ: СУЧАСНІ ПІДХОДИ ТА ПРОБЛЕМАТИКА

Формування актуальної кібербезпекової політики та забезпечення ефективності її реалізації, функціонування безпечного кіберпростору, а також попередження та протидія кіберзлочинності є одними з найбільш актуальних завдань та викликів для держав і міжнародної спільноти на сучасному етапі розвитку суспільства. Саме тому дослідження окремих питань забезпечення кібербезпеки є об'єктом дослідження науковців різних сфер.

У криминології кібербезпека розглядається як взаємодія окремих складових, – державної політики щодо забезпечення